

‘Meer dan euro’s alleen’

Heeft een bedrijf inderdaad de CO₂-uitstoot verminderd zoals was afgesproken in een convenant met de overheid? Is die werkgever inderdaad zo actief op het terrein van maatschappelijk ondernemen als hij beweert? Dergelijke vragen worden steeds belangrijker en de antwoorden moeten dus steeds betrouwbaarder worden. Volgens het NIVRA kunnen accountants een grote rol spelen bij de verwerking van zulke niet-financiële informatie.

TEKST ADRIE BOXMEER | BEELD MARJA BROUWER

In het op 14 januari 2010 verschenen rapport 'Meer dan euro's alleen' gaat het NIVRA in op wat de functie van accountants kan zijn bij het omgaan met niet-financiële informatie (NFI). Tegelijkertijd met de presentatie van het rapport organiseerde het NIVRA een symposium over het onderwerp.

Michèl Admiraal, adviseur beleid & innovatie bij het NIVRA, is de stuwende kracht achter de discussie welke rol de accountant kan spelen bij het verwerken van NFI. "Een accountant kan veel meer dan een goedkeurende verklaring afgeven. De behoefte aan betrouwbare niet-financiële informatie wordt steeds groter. Ik constateer dat accountants tot nu toe de kansen die er zijn onvoldoende hebben benut."

Toch is lang niet iedereen er van overtuigd dat het uitgerekend een accountant moet zijn die betrouwbare informatie geeft over bevoorbeeld hoeveel CO₂ een bedrijf uitstoot (zie elders in dit artikel). Critici menen dat op dit soort terreinen het oordeel beter aan echte inhoudelijke deskundigen kan worden overgelaten, hetgeen de accountant zeker niet is.

MULTIDISCIPLINAIRE TEAMS

Michèl Admiraal is het hiermee niet eens. "Ik beweer niet dat een accountant overal verstand van heeft. Bij de

Accountant John Voetman: 'Schoenmaker, blij bij je leest'

"Accountants moeten zich niet bemoeien met zaken waarvan ze geen verstand hebben", vindt John Voetman. "Beperk je tot het controleren van de jaarrekening. Laat het doorlichten van een onderneming op bijvoorbeeld het milieubeleid over aan experts."

John Voetman was jarenlang als interne accountant werkzaam voor de gemeente Amsterdam en is nu sinds vier jaar consultant op milieugebied. Zo was hij nauw betrokken bij het Convenant Verpakkingen dat de overheid sloot met de verpakkingindustrie om de hoeveelheid verpakkingmateriaal te reduceren.

"Het uitvoeren van milieucontroles moet echt aan deskundigen worden overgelaten", zegt hij. "Die kunnen de materie goed doorzien en kunnen een ondernemer ook adequaat adviseren. Een accountant moet daar niet tussen willen zitten."

Voetman ziet ook niets in multidisciplinaire teams waarin bijvoorbeeld milieudeskundigen onder de eindverantwoordelijkheid van een accountant werken. "Uiteindelijk wordt van een accountant verwacht dat hij assurance geeft. Maar kan hij dat wel over een onderwerp waar hij te weinig verstand van heeft? Daar komt bij dat een accountant een ondernemersbelang heeft. Dat speelt altijd al, ook bij de controle van financiële gegevens, maar ik vrees dat dit nog meer zal wringen bij de controle van niet-financiële informatie. Want uiteindelijk loop je een groot risico dat je wordt misbruikt. Je kunt uiteraard beweren dat dit ook geldt voor verificatiebureaus, maar die geven uiteindelijk geen assurance zoals een accountant wel doet. Ik moet nog zien of the big four weigeren om een onderneming assurance te geven voor het milieubeleid als men daarmee het gevaar loopt om een vette opdracht te verspelen."

'Beperk je tot het controleren van de jaarrekening.'

controle van CO₂-uitstoot moet een accountant zich zeker laten begeleiden door experts op dat terrein. Dat gebeurt nu ook al bij KPMG en PwC, die al redelijk actief zijn op het terrein van de niet-

financiële informatie. Die werken met multidisciplinaire teams."

Maar in die teams heeft de controlerend accountant wel de eindverantwoordelijkheid. En dat is niet voor niets, aldus Admiraal. "Een accountant beschikt over diverse kwaliteiten die hem zeer geschikt maken om ook niet-financiële informatie te beoordelen. Normaal gesproken is hij namelijk al de accountant van het bedrijf waar hij nu met NFI aan de slag moet. Hij kent de onderneming in financiële zin dus al door en door. Verder beschikt de accountant over gedegen kennis wat betreft controletechnieken. En hij is gehouden aan diverse beroepsregels die zijn onafhankelijkheid en de kwaliteit van zijn werkzaamheden waarborgen. Een technisch bureau dat onderzoek naar CO₂-uitstoot doet heeft weliswaar veel expertise, maar kent daarentegen het bedrijf niet goed, heeft minder verstand van controletechnieken en is ook niet gebonden aan beroepsregels die de kwaliteit van het werk waarborgen."

GEKWALIFICEERD

Tijdens het symposium hield voormalig PwC-partner en ex-hoogleraar Hans Gortemaker een warm pleidooi voor een grotere rol van accountants bij het controleren van niet-financiële informatie. "Tot nu toe zijn we als beroepsgroep niet of nauwelijks actief. We

Lex de Bruijn (BECO): 'Accountants gezien als te formeel'

"Waar in Nederland de accountants het grootste deel van de maatschappelijk verslagen verifiëren, is dit buiten Nederland niet vanzelfsprekend", zegt Lex de Bruijn. "In Engeland wordt bijvoorbeeld het overgrote deel door technische bureaus gedaan omdat men denkt dat die de inhoud beter doorgronden. Ook worden accountants als te formeel, als pennenlikkers, beschouwd omdat zij moeite lijken te hebben om hoofdzaken van bijzaken te scheiden."

Lex de Bruijn licht namens het Nederlandse technisch adviesbureau BECO bedrijven in binnen- en buitenland door op onder meer hun milieu- en veiligheidsbeleid. Een van die bedrijven is Coca-Cola. Hoe garandeert BECO dat zij op elke locatie van Coca-Cola (zo'n 1.100 wereldwijd) volgens dezelfde kwaliteit onderzoeken kan uitvoeren?

De Bruijn: "Het is niet noodzakelijk om alle bedrijven te bezoeken, Coca-Cola heeft een eigen auditsysteem waar wij op leunen. Ook voeren externe partijen audits uit, waarvan we gebruikmaken. Daarnaast krijgen wij wereldwijd van alle fabrieken de data. Hieruit nemen we een steekproef die we doorlichten. Uiteindelijk bezoeken we zo'n tien bedrijven per jaar. Op basis hiervan geven we *moderate assurance*, dat kun je vergelijken met de accountantsterm *limited*."

BECO maakt voor het doorlichten van bedrijven ook gebruik van *subcontractors*. De Bruijn: "Die selecteren wij uit ons wereldwijde netwerk. Het zijn mensen die meestal ruime ervaring hebben op het gebied van monitoring en audits. Zij werken op basis van een protocol waarin staat wat we van ze verwachten. In sommige gevallen lopen we in het begin mee om te verzekeren dat de juiste kwaliteit wordt geleverd. Op deze manier kunnen we met betrekkelijk geringe rompslomp internationale kwaliteitsstandaarden inbouwen in onze audits."

Op de Nederlandse markt was BECO tot nu een kleine speler. Sinds kort probeert men ook hier voet aan de grond te krijgen. Zo verifieert het bedrijf dit jaar het maatschappelijk verslag van ASML.

'In Engeland wordt het overgrote deel door technische bureaus gedaan.'

Michèl Admiraal:
'Ik beweer niet dat een
accountant overal
verstand van heeft.'

Lex de Bruin:
'Wij geven
*moderate
assurance.*'

Hans Gortemaker:
'We moeten de boot niet
missen, zoals dat al wel is
gebeurd met de
ISO-certificering.'

Rapport 'Meer dan euro's alleen'

Wat wordt precies onder NFI verstaan? Het in januari 2010 gepubliceerde rapport 'Meer dan euro's alleen' geeft deze definitie: "Niet financiële informatie bestaat uit alle kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over de strategie, de bedrijfsvoering en de uitkomsten hiervan in de vorm van prestaties of effecten, zonder dat sprake hoeft te zijn van een directe koppeling met een financieel registratiesysteem."

Volgens het NIVRA kunnen accountants een belangrijke rol spelen bij het beoordelen van NFI. De accountant kan hierbij optreden als **adviseur**, als **rapporteur** en als **assurance-verstrekker**. De manier waarop op dit moment assurance wordt verschaft over NFI roept nog te veel onduidelijkheid op bij de gebruikers (en verschaffers). Er is behoefte aan een **eindproduct** dat beter aan de verwachtingen voldoet. Het oordeel van de accountant moet volgens het rapport inzichtelijker worden geformuleerd. Voor een gebruiker is het belangrijk dat hij met de rapportage van de accountant uit de voeten kan. Daarom moeten verschaffers, gebruikers en accountants in dialoog gaan over de meest ideale vorm van accountantsrapportage. NFI moet prominent op de agenda komen. Niet alleen bij accountants, maar ook bij gebruikers en verschaffers.

Er is onderzoek nodig naar de effectiviteit van het bestaande assurance-raamwerk. Dit vereist dialoog, het peilen van meningen en wetenschappelijk research. Het NIVRA kan dit niet alleen. Een

samenwerkingsverband met universiteiten en kantoren is de beste aanpak. Een taskforce kan hiervoor als onafhankelijk platform dienen. Om dat te bereiken stelt het NIVRA de **oprichting van een taskforce** voor. Het is aan te bevelen dat het NIVRA als beroepsorganisatie voor accountants het voortouw neemt en coördinerend optreedt. Eveneens is er een taak weggelegd voor de Raad voor de Jaarverslaggeving. Ook heeft de discussie een internationale dimensie omdat verslaggevingsnormen en beroepsvoorschriften in hoge mate door organisaties als de IASB en IFAC worden bepaald.

In het rapport 'Meer dan euro's' alleen worden enkele **voorbeelden** van hoe bedrijven omgaan met NIF en wat de rol van de accountant daarbij is. Aan bod komen AkzoNobel, de Rabobank, TNT, het opleidingsinstituut voor banken en verzekeringsmaatschappijen NIBE-SVV, SNV (ontwikkelings-samenwerking) en DSM.

moeten oppassen dat we de boot niet missen, zoals dat al wel is gebeurd met de ISO-certificering. De reden hiervoor is dat accountants het de afgelopen jaren te druk hadden met andere zaken, zoals IFRS en Sarbanes-Oxley. Dat mag ons geen tweede keer gebeuren."

Wel ziet Gortemaker nog voldoende zaken die eerst dienen te worden geregeld om de accountant succesvol met NFI aan de gang te laten gaan. "Er moet een goede afstemming plaatsvinden met de afnemer van de diensten van accountants. Wat mag en kan hij verwachten van zijn accountant bij NFI? Van welke mate van zekerheid is er sprake als we aan een klant assurance op zijn niet-financiële informatie afgeven? Op welke manier schakelt een accountant deskundigheid in op terreinen waar hij te weinig kennis voor in huis heeft?"

Gortemaker is ervan overtuigd dat accountants de kwaliteiten in huis hebben om actief te worden op het terrein van NFI. "We kunnen het want we hebben het over kwalitatieve en kwantitatieve informatie over te bereiken doelen, strategie, kansen en bedreigingen, interne processen en de maatschappelijke aspecten van het ondernemen. Informatie die is gebaseerd op het verleden, het heden en de toekomst. Dit lijkt me bij uitstek een taak waarvoor accountants zijn gekwalificeerd." □